

PANAGIOTIS
AGAPITOS
**EBENOVÁ
LOUTNA**

VYŠEHRA D

Tato kniha vychází s přispěním Ministerstva kultury ČR

Panagiotis Agapitos: Το εβένινο λαούτο
Copyright © 2003 by AGRA Publications
Translation © Markéta Kulhánková, 2016

ISBN 978-80-7429-308-5

6 ZLOČIN

Stefanův zoufalý výkřik prolétl malou místností soudní budovy a ztratil se pod dřevěným stropem. Dva důstojníci se chopili bezvládného soudce a přenesli jej na židli, zatímco stratég a vyslanec zůstali stát nad Eufrosyninou nahou mrtvolou. Dívčino tělo bylo zčásti pokryto zaschlým bahnem a ve vlasech měla zamotaná stébla divokých trav. Na stehnech, na břiše a především na hrudi a prsou bylo její teď už nechráněné tělo zohaveno dlouhými krvavými ranami. Na horní části těla měla kromě nich také menší i větší podlitiny.

„Kdo mohl takový zločin spáchat?“ ozval se hlas za zády obou mužů. Leon překvapeně otočil hlavu.

„Fotie, co tu pohledáváš?“

„Nešlo ho zastavit, pane,“ předběhl Fotiovu odpověď Nikolaos, evidentně v rozpacích.

„Fotie, přikázal jsem ti počkat, než se vrátím,“ prohlásil rozlíceně Leon. „Tady není tvoje místo.“

„Moje místo je vedle tebe, pane Leone,“ odpověděl mu s odzbrojující upřímností mladík. „Bylo mi líto otce, kterého potkalo neštěstí, a tak jsem se rozhodl přijít a zjistit, jestli bych nemohl být užitečný.“

„Myslím, že to není tak špatný nápad, protospatharie,“ řekl Nikeforos. Leon pohlédl stratégovi do očí a pohnul hlavou doleva. Nelíbilo se mu, když jiní lidé zasahovali do jeho rozhodnutí.

„Ne, nechte mě, ne! Dceruško, co ti to udělali? Dceruško, dceruško!“ Soudce opět nabyl vědomí a jeho srdceryvný nářek, ozývající se z druhé strany místnosti, přerušoval Leonovy myšlenky.

„Nikolae, jdi a pomoz vojákům uklidnit soudce,“ vyzval vyslanec svého komorníka a pak se obrátil zpátky ke stratégovi.

„Pane, pošli pro někoho ze soudcových mužů, musíme ho nechat odvést domů. V tuto chvíli bude lepší, když odejde.“

Nikeforos udělal rozkazy jednomu z vojáků, zatímco dva důstojníci a Leon vyvedli polomrtvého soudce ven z místnosti. Leon se znovu obrátil ke stratégovi. „Nevím přesně, jak mohu být nápomocen, ale když už jsem přijal pozvání doprovázet tě, dovol mi ohledat podrobněji mrtvolu té nešťastné dívky.“

„Děkuji ti za ochotu,“ odpověděl mu Nikeforos vděčně, „i když máš plné právo odmítnout řešení kriminálního případu, který se týká výlučně našeho města.“

„Existují závažné případy,“ řekl vážně Leon, „které narušují veřejný pořádek, a tento zločin mezi ně nepochybně patří. Věřím, že ani císař, který se ze všech sil snaží navrátit spravedlnosti její ztracenou vážnost, by to viděl stejně. Nemohu tedy jinak než nabídnout svoji pomoc.“

„Hovoříš moudře, protospatharie, a jsem ti velmi vděčný. Ohledej tedy mrtvolu té nešťastné dívky, a budeš-li mít nějaké nejasnosti, snad ti budu nápomocen.“

Leon požádal Fotia, aby mu pomohl z pláště, a odložil jej na stůl u stěny. Pod vysokými okny stáli nehybně a beze slova vojáci a dva pastevcí. Šikmé ranní světlo do místnosti dopadalo se stále stejnou nenápadnou silou. Leon poklekl před nosítka a vyhrnul si rukávy košile. Pokynul Fotiovi, ať poklekne vedle něj.

Pohlédl na Eufrosynu. Její obličej byl zčernalý a černé oči vypoulené. Na pravém spánku byla patrná velká podlitina. Leon si všiml také dvou zčervenalých pruhů okolo dívčina krku a ukázal je Nikeforovi. Začal odlupovat z ušpiněné pokožky zaschlé kousky bláta a mrtvolu ohledávat, ale jen co se dotkl vychladlého těla, naskočila mu husí kůže. I okolo zápěstí měla červené pruhy podobné těm na krku, ale zde byla kůže rozedřená a zkrvavená. Bylo mu jasné, co musí udělat. Přemohl se, uchopil pravou nohu mrtvoly a lehce ji přitáhl k sobě. Vnitřní strana stehen až ke stydkým partiím byla pokryta krví. Zhluboka se nadechl a narovnal se.

„Otočíme ji na břicho,“ řekl Fotiovi, jak nejkliidněji dokázal. Stratégovi, zjevně pohnutému pohledem na zkrvavené dívčí tělo, se proti vlastní vůli znovu vybavil obraz jeho mrtvého syna, když jej našli uprostřed keřů v horách, uvláčeného a rozdupaného

vlastním koněm. Celý náš život je úzkou pěšinou vedoucí do brány smrti, pomyslel si a jeho tvář se zasmušila.

Leon s Fotiem otočili Eufrosyninu mrtvolu a Leon si ji prohlížel s neodbytným pocitem studu za takové necudné zacházení. Na kůži nebyly patrné modřiny ani jiné zhmožděniny. Přes celá dříve krásná záda i oblé hýždě se táhly krvavé šrámy. Červené pruhy okolo krku a zápěstí byly patrné i zezadu. Leon zvedl levou nohu mrtvoly. I zde krev pokrývala stehna a řitní otvor. Udělalo se mu nevolno. Jen stěží zadržel hněvivé zaklení. Fotios otočil hlavu ke zdi a zakryl si obličej rukama.

„Je jasné, že ji bičovali,“ řekl trpce stratég. „Rány způsobil tenký kožený bičík, jaké obvykle používají jezdci ve vojsku na své koně.“

„Jak zvláštní, když se pro zločin i trest užívají stejné prostředky,“ poznamenal Leon. „Někde jsem četl, že ctnost a nectnost jsou vzájemně spojeny. Ta druhá je pokřiveným obrazem té první v zrcadle duše.“ Odmlčel se a pak požádal svého mladého sekretáře, aby mu pomohl otočit tělo zase na záda.

Fotios otočil pomalu hlavu. Byl bledý jako stěna a vypadal nezdravě, snažil se však ovládat. Chytili dívku a opatrně ji obrátili. Leon jí zatlačil oči, přetáhl přes mrtvolu pestrou látku, pokřížoval se a povstal.

„Pane,“ řekl Nikeforovi, když si shrnoval rukávy, „nevím přesně, co znamenají všechny ty rozmanité rány na těle dívky, myslím si však, že ji někdo znásilnil a zavraždil. Krev na přirození a řitním otvoru jasně ukazuje, jakému násilí bylo její panenské tělo vystaveno. Zčernalý obličej a vypoulené oči podle mého názoru nasvědčují tomu, že byla uškrcena.“

„Je to podivné, ale zdá se mi, že pruhy na krku byly způsobeny stejným bičíkem, který jí poranil kůži,“ poznamenal stratég.

„Ježíši Kriste!“ vykřikl Fotios. „To nemůže být dílo člověka. Jen divá zvěř může mít takto chladné srdce.“

„Život je bohužel docela jiný, silentiarie,“ opáčil Nikeforos. „Věř mi, ve válce jsem viděl lidi dělat tak hrozné věci, o nichž by ani sami často nevěřili, že je dokážou spáchat.“

„Stačí si přečíst ustanovení trestního práva a hned je jasné, jakých zvěrstev je lidské pokolení schopno,“ podotkl Leon. „Čemu nerozumím, jsou ty stopy na ruce.“

„Zřejmě jí svázali ruce provazem. Bývá tak hrubý, že většinou rozedře kůži do krve,“ řekl stratég. „Zdá se ovšem, že se nešťastná dívka musela bránit, protože ji zbili. Podlitiny na horní části těla jsou stopy po ranách pěstí.“

„Takže ji zbičovali, znásilnili a pak ji zabili? Kdy přesně se bránila?“ přemítal Leon ve snaze pochopit, jaký vztah je mezi podlitinami a stopami po ranách bičem. Obrátil se ke stratégovi: „Jak se to tedy všechno seběhlo? Byl jeden, nebo jich bylo víc?“

„Nedokážu na tvé otázky odpovět,“ odvětil sklesle Nikeforos. „To nejhorší je, že tato vražda se řadí ke třem dalším zločinům, které se zde v posledních třech měsících udály.“

„K jakým zločinům?“

„Posadme se a vyličím ti, co jsem se sám dozvěděl teprve před chvílí.“ Došli ke stolu. „Silentiarie, mohu tě poprosit, aby ses šel podívat, co se stalo se soudcem a dvěma důstojníky?“

„Samozřejmě, pane,“ odvětil Fotios a zamířil ke dveřím.

Posadili se a Nikeforos pohlédl na muže v ovčích kožešinách. „Vojáku, kdo jsou ti dva?“ otázel se jednoho ze strážců.

„Pastevci, kteří našli mrtvolu, pane.“

„Přivolej je.“

„Pojďte sem, vy dva,“ zavolal na ně voják.

Pastevci sňali čapky a nejistě přistoupili ke stolu. Zahalení v kožešinách, s ostrými rysy a divokými vousy na opálených tvářích vypadali starší, než ve skutečnosti byli. Odvyklí častému kontaktu s lidmi, cítili se před dvěma vysoce postavenými muži nsví. Bezděčně padli na kolena.

„Vy dva jste tedy dívku našli?“ zeptal se Nikeforos. Muži sklonili hlavy a beze slova hleděli jeden na druhého. „Nebojte se, dobří muži,“ povzbudil je Nikeforos. „Nikdo vás ze smrti soudcovy dcery neobviňuje. Povstaňte a v klidu nám popište, jak jste ji našli.“

„Pane, slituj se nad námi,“ zamumlal jeden z nich ukřivděně, aniž se hnul. „Říkal jsem Damiánovi, že nás zatknou a zavřou do vězení, kde nás sežerou myši. Ale my nic neprovedli. Na mou duši, při Panně Marii a svatém Mamantu! Jen jsme ji našli tam v trávě.“

„Pane můj, je to tak,“ řekl druhý poněkud klidnějším tónem. „Já jsem řekl Jankovi, že to musíme ohlásit hlídce. Copak jsme

to mohli neudělat? Takový zločin tak blízko ovčínů i pevnosti by se stejně neutajil. Raději to pojďme ohlásit, řekl jsem.“

„To bylo správné rozhodnutí,“ povzbudil ho stratég.

„Bylo to tak, pane,“ pokračoval Damián, „naše ovčiny jsou z vnější strany hradeb u severní části hradu, na planině, kde se řeka stáčí k jihu, víš kde, u starých kamenů.“

„U starých kamenů?“ přerušil ho Leon.

„Je to mezi třetí a čtvrtou severní věží. Je tam ještě docela dost zbytků starého města, dokonce i části hlediště hipodromu. Spoustu těch velkých kamenů jsme použili při stavbě pevnosti,“ vysvětlil mu Nikeforos a otočil se k Damiánovi. „Ale přerušili jsme tvé vyprávění, dobrý muži.“

„Tak tam, pane, každé jarní ráno za úsvitu vodíme naše ovce pást za řeku, za pahorek a zbořený můstek. Je tam hodně trávy, protože se tam udržuje voda, co přitéká z pramene na pahorku. To ráno jsme tedy vyrazili a cestou nahoru podél řeky jsme za rákosím našli tu dívku ležet v bahně. Ležela na břiše mezi trávou a byla docela nahá.“

„Vypadala jako napůl stažené zvíře, to vám přísahám,“ zavzlykal Janek. „Nic podobného jsem ještě neviděl. Povídám mu, Damiáne, nechme ji, jak je, a utečme. Ne, on na to, raději zavoláme hlídku. Chvíli jsme se dohadovali, ale nakonec jsem souhlasil, protože on má z nás dvou víc rozumu.“

„Obrátili jsme ji na záda,“ pokračoval Damián, „a tehdy jsem si všiml zlatého amuletu, co měla na krku. Řekl jsem Jankovi, že to musí být panská dcerka, protože které z našich děvčat by nosilo takový šperk? Janek na to, ať zmizíme, dokud je čas. Naopak, povídám mu, tím spíš musíme zavolat hlídku. Vezmi ten amulet, ukážeme jim ho, aby nám věřili.“

„To tě napadlo moc dobře,“ pochválil ho Leon.

Pastevec na něj pohleděl se zadostiučiněním. „Jinak by s námi vojáci nešli. Bylo mi ale jasné, že dřív nebo později začnou tu dívku ve městě hledat. A na koho by si došlápli nejdřív? Na nás, co žijeme blízko. Není to tak, pane?“

Leon tu hořkou pravdu raději nekomentoval. Janek, který teď získal více odvahy, protože cítil, že se mu nic zlého nestane, si vzal slovo:

„Běžel jsem k bráně oznámit, co se stalo, a ukázat šperk. Měl jsi vidět jejich obličej, pane. Zůstali stát s otevřenými ústy!“

popisoval stratégovi. „No... nakonec jsme zašli do ovčína, vzali dřevo, provazy a látku a vrátili jsme se k Damiánovi, který na nás čekal. Aspoň trochu očistil její tělo od bahna a trávy a já společně s vojáky postavil nosítka. Položili jsme ji na ně, zakryli látkou a přinesli až sem.“

„Máš ten amulet u sebe?“ zeptal se ho Nikeforos.

„Jistěže,“ odvětil, vytáhl šperk z váčku a podal ho Nikeforovi. Byl to zlatý medailon se smaltovým obrazem panny Marie na řetízku. Obraz byl olemován nápisem: *Bohorodičko, pomáhej své služebnici Eufrosyně*. Stratégovou tvář prolétl nezřetelný stín smutku, snad kvůli té prosbě, která zůstala oslyšena.

Za jejich zády se otevřely dveře a vešli Fotios, Merkurios a Petronas. Nikeforos jim pokynul, ať jdou blíž, a pak se znovu otočil k pastevcům.

„Řekli jste nám všechno, co jste viděli a co jste udělali?“ zeptal se jich.

„Ano, pane, všechno,“ odpověděl Damián.

„Výborně,“ řekl Nikeforos a vstal. „Jste volní, můžete odejít. Přívěšek si nechám, protože je třeba jej vrátit otci Eufrosyny. Ale než odejdete, setník vám dá každému po jedné stříbrné minci za váš dobrý skutek. A až příští rok vaše ovce s pomocí Boží budou mít jehňata, pár si jich koupím. Merkurie,“ obrátil se k důstojníkovi, „kromě peněz přines také přikrývku z našeho skladu a přikryj jí dívčino tělo, ať si Janek může odnést tu svou. Teď můžete jít.“

Oba pastevcí zprvu oněměli úžasem a pak spustili přívál díků. Vstali, děkovali, hluboce se stratégovi klaněli a odešli za Merkuriem. „Silentiarie, co se stalo se soudcem?“ zeptal se Nikeforos Fotia a podal přívěšek Leonovi, který si jej se zájmem prohlížel.

„Přišli jeho lidé a odvedli ho. Je na tom opravdu bídně a bojím se, aby z toho všeho nepřišel o rozum,“ odpověděl mladík a obrátil se ke svému nadřízenému. „Nezůstal mu už na světě nikdo, pane Leone. Slíbil jsem mu, že se na něj přijdu podívat. Nevím, jestli jsem udělal dobře.“

Leon zvedl oči od přívěsku a pohlédl na svého sekretáře. Poprvé měl dojem, že z mladého Fotia nemluví jen knihy. „Udělal jsi dobře,“ odpověděl mu. „Možná by ses mohl připojit k vojákům, kteří ponosou mrtvou do otcova domu. Já už tě dnes tak

jako tak nebudu potřebovat. A můžeš předat soudci i Eufrosynin přívěšek.“

„Děkuji ti, pane,“ řekl Fotios a sevřel šperk v ruce. Počkám, až se vrátí Merkurios, půjdeme společně.“

„Petrono,“ oslovil Leon svého pobočníka. „Ani tebe už nebudu potřebovat. Nezapomeň ale, že zítra ráno, okolo druhé denní hodiny, se máme jít poklonit arcibiskupu Petrovi a předat mu dary a dopis od patriarchy Antonia.“

„Jak poroučíš, můj pane,“ odvětil vážně Petronas a v duchu už si nedočkavě plánoval, jak stráví den ve městě. „Zítra budu připraven,“ dodal a vyběhl ven pohlédnout se po Orestovi.

„Myslím, že už není důvod tady prodlévat,“ otočil se Leon na Nikefora, vstal ze židle a vzal do ruky svůj plášť. „Chtěl jsi mi ostatně vyprávět, co ses dozvěděl dnes ráno.“

„Máš pravdu. Chceš-li, vrátíme se do mých komnat.“

Vyšli na nádvoří. Slunce už stálo vysoko na nebi a horko bylo veliké. Zamířili do zahrady.

„Než začnu vyprávět, protospatharie,“ řekl stratég a zastavil se u sloupřadí podloubí. „dovol mi oslovovat tě jménem. Myslím, že to, co jsme společně prožili za tu krátkou dobu, co se známe, nám dovoluje odložit oficiality.“ Přestože je Nikeforos vojákem od plenek, dokáže být velice taktní, pomyslel si Leon a vzpomněl si při tom na včerejší chování turmarchy Hyrtakena.

„Tvé přátelství je neocenitelný dar a přijímám je s vděčností,“ odpověděl mu. Usadili se v jednom z výklenků podloubí. Světlo si pohrávalo s listím stromů a jemná vůně rozkvetlých pomerančovníků naplnila zahradu. „Když jsem ráno vešel do tvé komnaty,“ pokračoval Leon, „bylo mi hned jasné, že se stalo něco závažného, ale nemohl jsem tušit, že budu svědkem tragédie nešťastného otce. Překvapilo mě však, že se ty musíš zabývat trestným činem, jakkoli závažným.“

„A oprávněně. Abys pochopil, jak k tomu došlo, začnu tím, co jsem se dozvěděl od pana Stefana. Eufrosyne, jediná soudcova dcera, a její chůva Theoktiste, zbožná žena, která roky sloužila v jeho domě, šly včera na večerní bohoslužbu,“ začal Nikeforos a vyprávěl, co se dozvěděl od soudce až po nalezení Theoktisty.

„Zdá se, že únos byl plánovaný,“ poznamenal Leon.

„Přesně tak, protože zavraždit Theoktistu a unést Eufrosynu mohl jenom ten, kdo věděl, že půjdou ke svatému Janu,“

přisvědčil Nikeforos. „Co však nechápu, je, jak se ze čtvrti Patriki Eufrosyne dostala k řece před hradbami.“

„V Kaisareii se nevyznám, a tak bych byl rád, abys mi později vysvětlil, jak je město vystavěno, kde je která čtvrť a kde se nacházejí významné budovy.“

„Jak si přeješ.“

„Ještě něco mě však zajímá v souvislosti s tím, co jsi mi teď pověděl: V jakém stavu byla mrtvola chůvy?“

„Měla rozpárané břicho a ležela na zádech.“

„Musí být asi docela těžké člověku rychle rozpárat břicho.“

„Ani ne, pokud znáš správný způsob.“

„A ten je?“

„Mnoho vojáků je školeny v boji zblízka a v zacházení s krátkým mečem. Zabodneš meč do břicha protivníka nízko, pak s ním otočíš doleva a táhneš řez směrem doprava, čímž rozřežeš vnitřnosti,“ vysvětlil mu s profesionální přesností Nikeforos. „Tento způsob boje pochází z doby zápasů se zvěří v hipodromech. Ale i při lovu ti odvážnější často používají krátké meče či dvoubřité nože a stejným způsobem zabíjejí divoká zvířata.“

„A ještě jedna otázka“ pokračoval Leon. „Když bojují dva lidé tak, jak jsi mi teď popsal, a jeden bodne mečem druhého, jak spadne ten druhý na zem?“

„Většinou padá na břicho, protože útočník udělá krok zpět, oběť se bolestí předkloní a padne obličejem na zem. Jen když z nějakého důvodu útočník zraněného od sebe odstrčí, může tělo padnout na záda,“ odpověděl Nikeforos.

„Nejsem znalcem bojů muže proti muži ani boje s divokou zvěří, ale proč tedy leželo Theoktistino tělo na zádech?“

Nikeforos na Leona překvapeně pohlédl. „To je na státního úředníka velice dobrá poznámka,“ řekl s úsměvem. Hned ale znovu zvážněl. „Odpusť, nechtěl jsem tě urazit.“

„Naopak, polichotil jsi mi,“ odvětil Leon a otočil hlavu. Z hloubi zahrady bylo slyšet mladé hlasy. Muži se odmlčeli a spatřili Petronu a Oresta, jak krácejí směrem k nim.

„Pane Nikefore, provedl bych drungaria Petronu po městě, dovolíš-li.“

„Postaral ses o střídání stráží u západní brány, drungarie?“ otázal se poněkud přísně stratég.

„Samozřejmě, pane,“ odpověděl trochu dotčeně Orestes.

„A jak se daří Agátě?“ pokračoval Nikeforos přátelštějším tónem.

„Je vyčerpaná, ale alespoň horečka ustoupila, snad se teď trochu zotaví,“ odpověděl důstojník láskyplně.

„Dobře, můžete jít.“

„Děkuji ti, pane,“ řekl Orestes, vzal Petronu pod paží a pokračovali směrem k východu z podloubí.

„Tvůj pobočník působí jako nadaný mladý muž,“ poznamenal Leon.

„To také je,“ odvětil stratég. „Když mu bylo osm let, osiřel. S jeho otcem jsem spoustu let sloužil ve vojsku, a tak jsme se jej s manželkou ujali. Vyrostl společně s našimi dvěma dětmi. Bohužel,“ pokračoval o poznání chladněji, „letos krátce po svátku Uvedení Páně do chrámu mě požádal o Agátinu ruku. Jistě chápeš, že takový sňatek je nemožný, navíc v situaci, kdy jsem po neštěstí na lovu minulý rok v listopadu přišel o syna a moji dceru od Velikonoc sužuje horečka neznámého původu.“

„Tvoje rodina je stíhána neštěstím,“ řekl Leon. „Snad se s pomocí Panny Marie tvá dcera brzy uzdraví. Co se týká bolestné ztráty tvého syna, nemohu než vyjádřit svou hlubokou soustrast. Také jsem přišel o staršího bratra, když mi bylo jedenáct let, a zažil jsem zblízka žal svých rodičů. Ale Bůh má právo vzít si zpět, co nám ve své štědrosti věnoval, byť jeho důvodům nerozumíme,“ dodal, ač cítil, že zde jednoduché soustrastné fráze nepomohou.

„Můj syn je mrtev a jediné, v co mohu doufat, je, že se s ním jednoho dne znovu setkám před spravedlivým soudcem,“ odpověděl Nikeforos a odmlčel se. Na chvíli zavládlo ticho.

„Nikefore, než nás přerušili naši dva drungariové, hovořili jsme o vraždě Theoktisty,“ řekl po Leon chvíli.

„Ano, a tys bystře upozornil na nezvyklou pozici, v níž se našlo její tělo.“

„Jak si tedy myslíš, že se to seběhlo?“

„Řekl bych, že únosce čekal na ženy ukrytý v uličce nedaleko od soudcova domu, zabil Theoktistu a pak s dívkou utekl. Proč Theoktistu našli ležet na zádech zádech a jak se Eufrosynina mrtvola dostala za hradby na druhé straně města, na to odpověď nemám.“

„Muselo jich být víc, protože si nedovedu představit, že by to jeden člověk všechno dokázal.“

„To ani neříkej,“ poznamenal Nikeforos. „Zřejmě však budeš mít pravdu, protože někdo musel na ženy číhat, ale někdo jiný musel zjistit, že skutečně šly do kostela...“

„Anebo alespoň že se budou vracet domů právě tou ulicí.“

„Nevím, jestli jsou naše úvahy správné, ale než budeme pokračovat v pátrání, musím ti ještě říct, co mi vyprávěl pan Stefanos o těch třech zločinech, k nimž v Kaisareii došlo za posledních sedm měsíců.“

„Jaké zločiny se mohly stát za tak krátkou dobu?“

„Ve všech třech případech jde o zmizení dívek,“ odpověděl Nikeforos a popsal tři příběhy tak, jak je slyšel. „Jistě chápeš,“ dodal, „že jsem byl nucen soudce odvolat z úřadu. A to je důvod, proč jsem se začal zabývat, jak jsi sám řekl, trestným činem a proč jsem tě také požádal o pomoc.“

„Tři únosy na třech různých místech města, jeden dokonce vně hradeb, rozumím-li tomu dobře.“ Leon se na chvíli zamyslel. „Nikefore,“ pokračoval, „vraťme se do tvých komnat a ukážeš mi plán města. K mému úřadu patří i jistá právní způsobilost, mohu na sebe dočasně vzít pravomoci kaisarejského soudce. Chtěl bych však, abys svým vojákům nařídil do zítřejšího rána sehnat majitelku nevěstince, truhláře i vdovu, abych je zítra po své návštěvě arcibiskupa mohl na soudě osobně vyslechnout. Myslíš, že to bude možné?“

„Určitě. Vezme si to na starost setník Merkurios.“

„Výborně.“

„Mám špatný pocit z toho, že jsem tě včera ani dnes nepřijal tak, jak ti náleží,“ řekl Nikeforos omluvným tónem a vstal. „Odpoledne musím bezpodmínečně navštívit vojenský tábor, protože je svátek Vítězného kříže. Byl bych však rád, kdybys se svými druhy zítra večer povečeřel se mnou a mojí rodinou ve slavnostním sále paláce.“

„S největší radostí,“ odpověděl Leon a také vstal. „Teď mi však pojd' vysvětlit, jak je město vystavěno.“

VYSVĚTLIVKY

Adana — Významné obchodní a vojenské centrum Kilikie, nacházející se na jihozápadě Malé Asie na březích řeky Saru (dnes tur. Seyhan) naproti ostrovu Kypru.

Amorion — Významné opevněné město ve střední Frýgii; leželo na jižní cestě z Konstantinopole do východní Malé Asie, zhruba 180 km jihozápadně od Ankary. Jeho pozůstatky leží v blízkosti dnešní vesnice Hisarköy v okrese Emirdag. Od 7. století bylo hlavním městem thematu Anatolikon a proslavilo se jako rodiště císaře Michaela II. Bylo zničeno v roce 838 chalífou al-Mutasimem.

drugarios — Důstojník vojska (zhruba na úrovni dnešního majora) a správce útvaru zvaného *drugos*, čítajícího zhruba 1000 vojáků. Titul byl udělován také jako čestná hodnost veliteli císařské stráže (*drugarios tes viglas*) a pobočnickům stratégů (*drugarios ton spatharion*).

eparcha Města — Vysoký úředník s právním vzděláním. Měl na starosti správu Konstantinopole (označované ve středověku často prostě jako Město) a také fungování soudu a udržování pořádku ve městě, jeho funkce tedy spojovala úřad dnešního starosty či primátora a policejního prezidenta.

Frýgie — Horská oblast v západní části Malé Asie, táhnoucí se od nížin u Egejského moře až k centrálnímu pohoří a k jezeru Tuz („Slané jezero“, řeky Tatta). Ač byla jedním z prvních center křesťanství, ve středověku se proslavila pohanskou tradicí a různými herezemi.

chalífa — Titul používaný Araby pro vládce oficiálního muslimského státu Umajjovců a Abbásovců (znamená „nástupce“, myšleno Proroka).

- Charikleia — Byzantský titul Heliodorových *Aithiopských příběhů* (4. stol. n. l.), jež byly v řeckém středověku nejoblíbenějším antickým milostným románem.
- chartularius — Nižší úředník na sekretariátech státních úřadů nebo themat, zodpovědný za ekonomické záležitosti a péči o archiv.
- Churramité — Turkický kmen (příbuzný Azerů), který obýval severozápadní část dnešního Iráku. V 1. polovině 9. století s tichou podporou Byzantinců povstali proti Abbásovcům.
- Iberie — Byzantský název oblasti, která dnes zabírá území jižní Gruzie, Arménie a části Ázerbajdžánu, která náleží Íránu.
- Kaisareia — staré římské město v Kappadokii, dnešní Kayseri. Bylo sídlem biskupa již od 4. století a vlastní Basileia Velikého († 379). Kaisarejský arcibiskup zaujímal po pěti ekumenických patriarších nejvýznamnější místo na církevních synodech, a proto mu příslušel čestný titul *protothronos*. Kaisareia byla v roce 726 Araby téměř srovnána se zemí a znovu postavena jako malé dobře opevněné město. Asi v letech 828/829 byla ustanovena hlavním městem nově zřízeného thematu Charsianon.
- Kappadokie — Vlast slavných vojenských rodů; rozsáhlá horská oblast ve střední Malé Asii táhnoucí se od Černého moře k pohoří Taurus a od jezera Tuz („Slané jezero“, řecky Tatta) po řeku Eufrat. V 9. století byla rozdělena na čtyři themata (Anatolikon, Armeniakon, Charsianon a Kappadokia).
- logothet — Vysoký státní úředník, představený úřadu *logothesion*, jenž měl na starost nějakou část správy státu, připomínající dnešní ministerstva.
- Lulon — Pevnost nacházející se severozápadně od Kilikijské brány a první stanoviště soustavy světelných signálů varujících před arabskými vpády.
- nejvyšší berní úřad (*logothesion tu geniku*) — Státní úřad odpovídající dnešnímu ministerstvu financí.
- Paflagonie — oblast na severu Malé Asie s přístupem k Černému moři a úrodným vnitrozemím, dosahující až k Ankaře. Traduje se, že z Paflagonie pocházeli pěvci hrdinských písní.
- patrikios — Vysoký čestný titul udělovaný členům senátu.
- primicerius (*primikerios*) — Vyšší církevní úředník činný v hlavní

- kanceláři ekumenického patriarchátu, zodpovědný za přípravu usnesení církevních sněmů a dalších právních dokumentů.
- prokonzul (*anthypatos*) – Vysoká čestná hodnost. Za Theofilovy vlády byl tento již nepoužívaný titul obnoven a udělován správcům themat.
- protonotář – Vyšší úředník, zodpovědný za drobnější správní a finanční záležitosti a vedení kanceláře logotheta nebo správce thematu.
- protospatharios – Čestný titul udělovaný příslušníkům nejvyšší státní správy s přímým přístupem k císaři.
- Římané – Státní útvar, který dnes nazýváme Byzantskou říší, byl ve středověku oficiálně označován jako *Římská říše* a svými představiteli považován legitimní pokračování antického římského impéria. Obyvatelé se považovali a označovali za Římany.
- sakellarios – Vysoký církevní hodnostář, zodpovědný za ekonomické záležitosti metropolitního chrámu.
- Sérové – Byzantské označení národů sídlících za řekou Indem v dnešní Číně.
- setník (*kentarchos*) – Důstojník vojska náležející k osobní stráži stratéga; hodnost odpovídající zhruba dnešnímu kapitánovi.
- silentiarios – Čestný titul nižšího stupně státní hierarchie. Silentiarios zodpovídal za zachování klidu (latinsky *silentium*) během císařských slyšení.
- Sinope – Dnešní Sinop, významný byzantský přístav v nejužším místě Černého moře (Byzantinci označovaném Pontus).
- spatharios – Čestný titul středního stupně ve státní hierarchii, udělovaný úředníkům i vojákům.
- stratég – Nejvyšší důstojník vojska (zhruba na úrovni dnešního generála), člen senátu a správce thematu.
- synkellos – Církevní hodnostář, pomocník a stálý rádce ekumenického patriarchy jmenovaný císařem. Často býval patriarchovým nástupcem.
- tabullarios – Notář a často i sekretář místního soudce.
- thema – Vojenská a správní oblast podléhající stratégovi. Některá themata, jako například Charsianon, byla základnou větších vojenských útvarů usazených ve stálém táboře (něco jako dnešní divize).

turmarcha — Vysoký vojenský důstojník (zhruba na úrovni dnešního plukovníka), velitel útvaru zvaného *turma*, čítajícího zhruba 3 000 vojáků. Byl přímým podřízeným stratéga v thematu.

úřad vnitřních záležitostí státu (*logothesion tu dromu*) — Státní úřad spojující funkce dnešních ministerstev vnitra a dopravy a ředitelství pošt.

OBSAH

1. Příjezd	7
2. Chyba	17
3. Vyslanec	27
4. Dva žebráci	37
5. Stratég.	48
6. Zločin	59
7. Poledne	69
8. Ráj.	84
9. Na svatých nádvořích	96
10. Výslechy	105
11. Hostina	118
12. Setkání	130
13. Herec	142
14. Stín smrti	153
15. Milenci.	167
16. Profesionálka	179
17. Odplata	189
18. Směny	201
19. Krypta	212
20. Rozhodnutí	224
21. Zádušní sobota	231
22. Spravedlnost	241
23. Letnice.	257
Plán města Kaisareia	264
Doslov	267
Vysvětlivky.	275

PANAGIOTIS
AGAPITOS
**EBENOVÁ
LOUTNA**

Z novořeckého originálu *To εβένινο λαούτο*,
vydaného nakladatelstvím Agra Publications roku 2003
v Athénach, přeložila Markéta Kulhánková

Typografie Michaela Blažejová

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2016 jako svou 1558. publikaci

Vydání první. AA 14,48. Stran 280

Redigovala Alena Snelling

Odpovědná redaktorka Radka Fialová

Vytiskla tiskárna Finidr, spol. s r. o.

Doporučená cena 288 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-308-5